

Baýdenden Trampa Eýran bilen ýüzleşmek we Ysraýyla goldaw!

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Baýdenden Trampa Eýran bilen ýüzleşmek we Ysraýyla goldaw!

BAÝDENDEN TRAMPA EÝRAN BILEN ÝÜZLEŞMEK we YSRAÝYLA GOLDAW!

«Hizbullahyň» içinde ýer alan konfliktiniň iň bärki görkezijisi baş sekretar Hasan Nasrallanyň Aşura baýramy mynasybetli eden çykyşyndaky sözleridir. Şol çykyşda baş sekretaryň sesi aragatnaşyk liniýalaryny sarsdyryp biljek derejede ýaňlanýardy. Nasralla mundan öň duşman Ysraýylyň Liwana çozmaga milt eden ýagdaýynda weýrançylyga we gorkunç netijelere uçrajakdygy haýbatyny atypdy. Şeýle-de Nasralla 1948-nji ýyldaky Nekbeden bäre ysraýyl goşunynyň tumşugyna kakyp gelen ýeke-täk güýjüň özüdigini öňe sürüpdi. 1967-nji ýylyň 5-nji iýunynda Kairde «Araplaryň sesi» radiosyndan seslenen Ahmet Said «Müsür goşuny Tel-Awiwe girdi» diýipdi.

Geçmişî ýatlardan Nasralla raketa garşylygyndan başga bu aýdan sözlerini berjaý etmedi.

Günorta Liwanda 56 ilatly nokat weýran boldy. Şol bir wagtyň özünde 109 müňden gowrak adam ýerinden-ýurdundan jyda düşdi. Ekin meýdanlary Ysraýylyň fosfor bombalary bilen ýakyldy, kül edildi. Liwanyň Tebigy heläkçilikler boýunça ylmy-barlag fondy tarapyndan 10-njy iýuldan bäri 18 million metr²-digi çak edilýän we müňlerçe daýhanyň ir-iýmişini satyp güzeranyny dolaýan miweli agaçlary, dublar, senuberler we ekinleriň ýerleşen meýdanlary ulanyşdan çykdy. Köpüsi ýönekeý raýat bolan 580 adamyň ýany bilen 310 «hizbullahçy» militarist we ýolbaşçysy wepat boldy. Bütün bu zatlardan soňam Nasrallanyň ýeňiş gazanandygyny we gazanjakdygyny aýdýan boş wadalar doldurylan utançsyz sesi ýaňlandy.

Hasan Nasralla geçen çarşenbede sözlän sözünde başladyna inen betbagtçylygyň eýmençliginiň garşysynda umuman liwanlylart we aýratynam betbagtçylygyň getiren netijelerini kiparlatmak üçin ölümiň we ebedilik ümsümlige geçişini gowy taraplary barada wagyz etdi. Çünki onuň başga aýdara zady ýokdy. «Hizbullahyň» edýän işlerine şübhelenýänler üçin Nasralla bizi Nebukadnezardan we Kirden Ierusalime girilişine çenli jöhitleriň taryhyna gaýybana syýahat etdirdi. Nasralla şeýle diýdi: «Allatagala jöhitleriň ýeňiljekdigine söz beripdir we muny Kurany-Kerimde Beýik Allatagalantň şu sözi bilen baglanyşdyrypdyr: «Eger ýene öňki ýagdaýyňyza gaýdyp gelseňiz, bizem (jezaňyza) gaýdyp geleris». («Isra» süresiniň 8-nji aýaty). Nasralla hamana bu ýerdäki ýeňlişi amala aşyrmak üçin gaýdyp geljek zat «Hizbullah» boljakmyş ýaly gürrüň edýär.

Betbagtçylyga sezewar bolanlara täzeden abadanlaşdyrmagy we elden gideren zatlarynyň öwezini jomartlyk bilen dolmagy söz beren Nasralla Liwan döwletiniň öz gullukçylarynyň aýlyklaryny berip bilmejek agyr ýagdaýda durandygy hakykatyny görmezlige salýar. Nasralla döwlete geňeşmezden giren urşunyň öwezini dolmak üçin milliardlarça dollary nirden tapjakmyş? «Hizbullah» Liwany urşa iterýär. Yzyndanam döwlete gepleşik geçir, söwdalaş diýýär. Bu indi hiç kimsäniň ynanmaýan kelesañlygynyň ýetjek derejesine ýeten sepgididir.

«Hizbullah» konfliktiniň sakasy meýilnamalaryny işläp düzüjiniň Eýran bolmagydyr. Eýran kiçi ýurduň zyýanyna bolsa-da, öz bähbitleri üçin utyk gazanhak bolýar. Muny indi hiç bir ýagdaýda dogry hasaplap bolmaýar. Deňiz çäkleriniň

kesgitlenmegi babatynda Eýran Günorta Koreýa tarapyndan berilen 6 milliard dollara deň konfiskasiýa edilen eýran fondlarynyň üstündäki sanksiýanyň bölekleýin ýatyrylmagynyň deregne Liwandaky häkimiýet şahasyna muny kabul etmegi buýurdy. Bu ýagdaý deňizindäki baý tebigy gaz ýataklaryny elden gideren Liwanyň zyýanyna boldy. Nasrallanyň «Deňiz çäklerini kesgitleme gepleşikleri hökümet tarapyndan alnyp barylady we prezident Mişel Awn gol çekdi» diýen sözüne akyl-huşy ýerinde bolan hiç kimem aldanmady. Eýran «Aksa tupanyndan» soň günorta frontyny oda tutmagy üçin «Hizbullahyň» öz çäklerindäki şahamçasyna görkezme berdi. Tähran ysraýyllylar adam pidalaryny we weýrançylygy näçe artdyrsa-da, munuň Eýran-ABŞ gepleşikleri üçin kozyr bolmagy kiçi ýurdy belanyň önüne tutubam bolsa, utuklaryny artdyrmak üçin üstünden aşyp bolmajak düzgünleri goýdy.

Täze ýa-da täzelenen amerikan hökümetine we ABŞ-Eýran gepleşikleriniň gaýdyp getirilmegine garaşyp ýören Liwan agyr urgylary alýar. Tähran hökümeti «Hizbullahdan» halky eldekileşdirmegini we bolýan zatlary kanunlaşdyrmagy talap edýär. Muny edende-de Nebukadnezar we Kiri ýatlatmaly bolsa ýatlabersin. Hatda ölümi mazamlaýam wagyzlary-da berse bolar. Indi ýakynlaşyp gelýän saýlawlaryň netijesiniň ertesi gününe gelip ýetendigimizi göz önüne getireliň. «Hizbullah» üçin näme üýtgar?

Dünýäniň elmydama durnuksyz sebiti bolan Ýakyn Gündogarda Jo Baýdeniň we Donald Trampyň arasyndaky tapawut penjiresi hasam gysby boljaga meňzeýär.

Trampyň sebite bolan garaýşy Ysraýyla güýçli goldawdan we Eýrana garşy çaknyşykçy pozisiýadan ybarat.

Trampdyr onuň kömekçisi J.D.Wans hem 7-nji oktýabrdaky «Hamas» hüjümlerinden bäri Ysraýyly goldaýan güýçli çykyşlary edýär. «Hamas» hüjümleriniň öz häkimiýet başynda bolanlygynda hijem bolmajakdygyny aýdýan Tramp «Ysraýyly howpsuz sakladym... Muny başga hiç kimem edip bilmez» diýdi.

Elbetde, Eýran üns merkezinde bolmagynda galýar. Eýrana bolan duşmançylyk edil Ysraýyla berilýän goldaw ýaly Waşingtonda iki partiýaly mesele bolup garşymyza dikilýär. Emma maglumatlar Trampyň ikinji häkimiýetiniň has berk pozisiýada durjakdygyny görkezýär.

Tramp häkimiýetiniň birinji möhletine Eýrany izolorlemäge gönükdirilen maksimum basyş kampaniýasy ornaşypdy. Has berk

sanksiýalary girizmäge berýän wadalary bilen ol bu kampaniýany ýene-de dowam etdirjege meňzeýär.

Birnäçe hünärmen ikinji Tramp hökümetiniň Ysraýylyň ýa-da ABŞ-nyň bähbitlerine Eýranyň wekilçilikli güýçleri tarapyndan hüjüm edilse, Eýrana harby taýdan jogap berme ähtumallygynyň has ýokarda boljakdygyna ynanýar.

Geçen aý reformistdigi aýdylýan Mesut Pezeşkiýan Eýrana prezident saýlandy. Maglumatlar Pezeşkiýanyň ýadro gepleşiklerini we Günbatar bilen gatnaşyklary gowulandyrmaga çagyryjakdygyny görkezýär. Emma hünärmenler aýratynam Trampyň ýeňiş gazanan ýagdaýynda oňyn öňegidişlikleriň bolmagynyň onçakly mümkin däldigini aýdýar. Munuň doly tersine boljak ýagdaýlaram bolup biler. Her iki ýagdaýda-da töweregimize kim serederkä? Nasralla agaçdan düşermi?

Hüda HÜSEÝNI,

Liwanly žurnalist, syýasy analitik.

Penşenbe 25.07.2024 ý. Publisistika